The Greek Review of Social Research

Vol 21 (1974)

21-22

Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άννης Μ. Στογιάννου

Γρηγόριος Γκιζέλης

doi: [10.12681/grsr.237](https://doi.org/10.12681/grsr.237)

Copyright © 1974, Γρηγόριος Γκιζέλης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γκιζέλης Γ. (1974). Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άννης Μ. Στογιάννου. *The Greek Review of Social Research*, 21, 297. <https://doi.org/10.12681/grsr.237>

«προϋπήρχαν του ναζισμού» και ως εκ τούτου «δεν ήταν σφωβιστικά», θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο ρατσισμός και ο σφωβισμός, χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ναζισμού, δεν είναι χιλιερική ανακάλυψη. Ιδιαίτερα στην περίπτωση της Τουρκίας αυτό πολύ καλά το γνωρίζουν κυρίως οι 'Αρμένιοι. Γι' αυτό θα μου επιτρέψω ο κ. Κιτσίκης να παρατηρήσω ότι ο «Παντουρκισμός», όπως εξ άλλου και κάθε «Παν-δόγμα», είναι αναγκαστικά, μαζί με όλα τα άλλα, και ρατσιστικός και αποκρουστικά επεκτατικός. Γιατί άραγε η τουρκική περίπτωση να αποτελούσε εξαίρεση; 'Επί πλέον οι φιλογερμανικές τάσεις της τουρκικής διπλωματίας και ο θαυμασμός των Τούρκων για τα γερμανικά πρότυπα οργανώσεως δεν εκδηλώνονται με την εμφάνιση του ναζισμού. Οι Τούρκοι υπήρξαν σύμμαχοι των Γερμανών στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και η έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου βρήκε γερμανικές στρατιωτικές αποστολές στην Τουρκία και τουρκικά στρατιωτικά κλιμάκια στη Γερμανία, που εργάζονταν με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη του τουρκικού στρατού.

δ) Όσον αφορά την αξιολόγηση του έργου του Tekin Alp, αποδείχθηκε δεν συμφωνώ με τον κ. Κιτσίκη. 'Αν υπάρχουν αντιρρήσεις για την περικοπή από το κείμενο του Alp, τόν όποιον ο κ. Κιτσίκης θεωρεί όργανο της δυτικής προπαγάνδας και επομένως προκατειλημμένο έναντι των Τούρκων, θα παρακαλέσω τόν κ. συνάδελφο να καταφύγει σέ άλλη πηγή, τουρκική αυτή τη φορά, στόν καθηγητή της πολιτικής επιστήμης Kemal Karpat (Turkey's politics), ο όποιος άσφαλός δεν μπορεί νά κατηγορηθή για «αντιτουρκισμό».

Τέλος, θά ήθελα νά προσθήσω ότι τό θέμα του τουρκικού έθνικισμού, επειδή άπτεται άμεσα ζωτικών προβλημάτων του έλληνικού έθνους, είναι ένα θέμα που παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες στόν κάθε έρευνήτή που θά θελήσῃ νά τό ανάλυσῃ άντικειμενικά. 'Η ύπερβολική όμως έννοια όπως και τό ύπερβολικό μέσος εύκολά καταλήγουν σέ ύποκειμενικές άξιολογήσεις και έσφαλμένα συμπεράσματα. Παραδέχομαι ότι ή ήγεςία και τόν δύο χωρών δεν μπόρεσε στό παρελθόν νά δημιουργήσῃ τό κατάλληλο κλίμα συνεργασίας γιά τήν επίλυση κατό τρόπο ειρηνικό τόν τώσων προβλημάτων που άπασχόλησαν τίς δύο χώρες. 'Η έλληνική ήγεςία φέρει φυσικά ένα μεγάλο μέρος τίς εύθύνης. Δέν είμαι όμως έτοιμος νά συμφωνήσω με όποιονδήποτε ίσχυρίσθῃ ότι ή τουρκική κυβέρνησῃ δεν έχρησιμοποίησε τόν τουρκικό έθνικισμό, τίς μορφές τόν προσήκουσμε στό άρθρο μας, άντιπροσωπευτικό ή όχι, γιά νά παίξῃ τό διπλωματικό της παιχνίδι στίς δύσκολες στιγμές του πολέμου και άργότερα στό θέμα τόν Στενών και τίς Κύπρου. Σέ περίοδοι κρίσεως είναι αὐτό του είδους ό έθνικισμός,

έξτρεμιστικός, ρατσιστικός, επεκτατικός, που χρησιμοποιείται από τίς κυβερνήσεις γιά τήν εκκλήρωση τόν σκοπών τους. Αυτό βέβαια δεν είναι πάντα εύκολο, όπως απέδειξε ή πρόσφατη έλληνική περίπτωση. Στην περίπτωση πάντως τίς Τουρκίας, ή πολιτική ήγεςία τίς χώρας αὐτής, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, φαίνεται νά χρησιμοποιή τά σύμβολα και τίς ιδέες του τουρκικού έθνικισμού με εξαίρετική μαεστρία, πρὸς όφελος φυσικά του τουρκικού έθνους.

PANTAZIS TERLEHIS, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Russel Bernard, *'Ανθρωπολογικά Θέματα, μετάφρασις υπό 'Αννης Μ. Στογιάννου, 'Αθήναι: 'Εκδόσεις Α. Καραβία, 1971, σ. 68.*

Τό μικρόν αὐτό βιβλίον περιλαμβάνει μίαν σειράν διαλέξεων αἱ όποιαι εδόθησαν υπό τόν συγγραφέα, καθηγητό τίς 'Ανθρωπολογίας, εἰς τούς φοιτητάς τόν Πανεπιστημίων 'Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Πατρών.

'Η σύνθεσις του άκροατηρίου, αποτελούμενη εκ σπουδαστών τίς Βιολογίας κυρίως, επηρέασε προφανώς τό περιεχόμενον τόν διαλέξεων, αἱ όποιαι αποτελοῦν εισαγωγῃ εἰς τήν φυσικήν ιδίαν ανθρωπολογία.

Τό βιβλίον αποτελείται εκ τεσσάρων κεφαλαίων. Εἰς τό πρώτον κεφάλαιον «Εισαγωγή εἰς τήν 'Ανθρωπολογία», ο συγγραφέας περιγράφει τά όρια τίς κοινωνικής ή πολιτιστικής ανθρωπολογίας, τίς αρχαιολογίας, τίς γλωσσολογίας και τίς φυσικής ανθρωπολογίας, τόν τεσσάρων δηλαδή κλάδων τίς Γενικής 'Ανθρωπολογίας, ή όποια έχει ως βασικόν άντικείμενον μελέτην τήν «κουλτούραν» ενός λαού.

Εἰς τό επόμενον κεφάλαιον (2. Θέσις του 'Ανθρώπου εἰς τήν Τάξιν τόν Πρωτεύοντων, 3. Παλαιοντολογικά Δεδομένα τίς 'Εξελέξεως του 'Ανθρώπου, 4. Περὶ 'Ανθρωπίνων Φυλών) ο συγγραφέας εἰσάγει τόν αναγνωστήν εἰς βασικά θέματα τίς φυσικής ανθρωπολογίας, εκθέτων συγχρόνως μεθοδικώς τήν στροφόν του ενδιαφέροντος τόν ανθρωπολόγον από τήν βιολογικήν εξέστησιν του ανθρώπου εἰς τό προϊόν «του διαλόγου μίς ανθρωπίνης κοινωνίας και του περιβάλλοντός της», δηλαδή τήν «κουλτούραν».

Λόγῃ τίς εμάρσεως ή όποια δίδεται εἰς τήν φυσικήν ανθρωπολογία, κλάδον όπωσδήποτε γνωστόν εἰς τό ελληνικόν κοινόν, τούτο έστερηθή τίς ευκαιρίας μίς βαθύτερας γνωριμίας τίς κοινωνικής ή πολιτιστικής ανθρωπολογίας,

δηλαδή μίς επιστήμης πολύ γνωστής εἰς τόν ευρωπαϊκόν και αμερικανικόν χώρον, άγνώστου όμως εἰς τήν 'Ελλάδα. 'Η πολιτισμική ανθρωπολογία έχει ακαδημαϊκήν ζωήν ενός αιώνος περίπου. Προφανώς εκ παραδρομής τοποθετεῖται, εἰς τό βιβλίον, ή γένεσις τίς εἰς τά μέσα του εικοστού αιώνος (σ. 19).

'Η ανθρωπολογία είναι ή κατ' έξοχήν επιστήμη ή όποια έπιχειρεῖ νά επίλυση τās δυσκολίας τίς έννοιολογικές μεταφοράς ενός όρου από μίαν γλώσσαν εἰς τήν άλλην. 'Η μεταφράστρια αντιμετώπισε τό πρόβλημα αὐτό με σχετική επιτυχίαν. Προβλήματα όπωσδήποτε εδημιούργησεν ή απόδοσις του όρου culture διά τίς λέξεως «κουλτούρα». 'Η λέξις culture έχει διά τόν ανθρωπολόγον σημασίαν διάφορον εκείνης ή όποια έγινε απόδεκτῇ υπό τόν κοινωνιολόγον-όπαδόν τίς θεωρίας τίς μαζικής κοινωνίας. Εἰς τήν 'Ελλάδα, ή απόδοσις του όρου culture διά τίς λέξεως κουλτούρα απηχεί κοινωνιολογικά και ανθρωπιστικάς έννοιās. 'Η χρησιμοποίησις όμως τίς ιδίας λέξεως διά τήν απόδοσιν και τίς ανθρωπολογικής έννοιās τίς culture είναι δυνατόν νά προκαλέσῃ πρόβλημα κατανοήσεως. Τό γεγονός ότι ή λέξις «κουλτούρα» είναι ακατάλληλος διά τήν απόδοσιν του όρου culture φαίνεται και εκ τού ότι ή μεταφράστρια αναγκάζεται νά απόδοσθί τό έπίθετον cultural διά τίς λέξεως «πολιτιστικός», δημιουργούσα ούτω σύγχυσιν εἰς τόν μῃ ειδικόν αναγνωστήν, ο όποιος άδυνατεί νά κατανοήσῃ ότι ή λέξις «πολιτιστικός» χρησιμοποιεῖται ως επίθετον του ουσιαστικού «κουλτούρα».

'Εδὸ πρέπει νά σημειωθῇ ότι οὔτε τό επίθετον «πολιτιστική», ως προσδιοριστικόν τίς ανθρωπολογίας, αποδέξει όρθως τήν έννοιαν cultural, δεδομένου ότι έχει έννοιον έννοιολογικήν απόχρωσιν δηλοτικήν τίς ικανότητος πρὸς τι, ή όποια έλλείπει από τόν αγγλικόν όρον.

'Εν πίσῃ περιπτώσει ή ως άνω επιμελημένη έκδοσις αποτελεί σπουδαίον βοήθημα όχι μόνο διά τόν 'Ελληνα φοιτητήν τίς βιολογίας αλλά και διά τόν αναγνωστήν με γενικά ανθρωπολογικά ενδιαφέροντα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Grossin William, *'Η έργασία και ο χρόνος* ('Ερρίον, Διάρκεια, Ρυθμός). Παρίσι, εκδ. «'Ανθρωπος», 1969.

Ο W. Grossin, Καθηγητής τίς Κοινωνιολογίας εἰς τό Πανεπιστήμιον του Nancy τίς Γαλλίας, ασχολεῖται με θέμα άφορόντα εἰς τήν έργασίαν και τήν